

RESPECTAREA ȘI CONTROLUL APLICĂRII DREPTULUI DE CĂTRE AUTORITĂȚI ADMINISTRATIVE ȘI ORGANE SPECIALIZATE ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII NAȚIONALE

ALEXANDRA OANȚĂ (NACU)*

Considerații introductive privind instituțiile care activează în domeniul securității naționale

Constituția României, Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, precum și Legea nr. 415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării menționează expres că activitatea pentru realizarea securității naționale este organizată și coordonată de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării. Pe de altă parte, potrivit art. 8 alin. 1 din Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, activitatea de informații pentru realizarea securității naționale este desfășurată de Serviciul Român de Informații, organul de stat specializat în materia informațiilor din interiorul țării, Serviciul de Informații Externe, organul de stat specializat în obținerea din străinătate a datelor referitoare la securitatea națională, și Serviciul de Protecție și Pază, organul de stat specializat în asigurarea protecției demnitarilor români și a demnitarilor străini pe timpul prezenței lor în România, precum și în asigurarea pazei sediilor de lucru și reședințelor acestora.

Consiliul Suprem de Apărare a Țării

Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT) este o autoritate administrativă autonomă din România, care are atribuții în organizarea și coordonarea unitară a activităților care privesc apărarea țării și siguranța națională.

Această autoritate funcționează în conformitate cu prevederile art. 119 din Constituția României și se află sub controlul Parlamentului, în acest sens, Consiliul având obligația să prezinte raporturi de activitate trimestrial sau de câte ori comisiile parlamentare de specialitate invocă necesitatea unui astfel de raport.

Astfel, potrivit art. 119 din Constituția României, CSAT organizează și coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării și securitatea națională, participarea la menținerea securității internaționale și la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară, precum și la acțiuni de menținere sau de restabilire a păcii.

* Doctorand, Universitatea din Craiova; e-mail: alexanacu@yahoo.com.

Modul de constituire, structura, atribuțiile și funcționarea CSAT sunt reglementate detaliat de Legea nr. 415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării¹. Cadrul legal al activității CSAT este întregit de Regulamentul de funcționare a Consiliului Suprem de Apărare a Țării², aprobat prin hotărâre a acestuia.

Legea nr. 415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării stabilește, în art.1, că acesta este autoritate administrativă autonomă investită, potrivit Constituției, cu organizarea și coordonarea unitară a activităților care privesc apărarea țării și siguranța națională, în timp ce în art. 2, se prevede că ”Activitatea Consiliului Suprem de Apărare a Țării este supusă examinării și verificării parlamentare”.

Domeniul de activitate al CSAT este destul de extins, respectiv privește toate strategiile, măsurile, proiectele de acte normative, tratate și acorduri naționale în domeniul securității naționale a României, în domeniul militar, de ordine publică și siguranță națională ale României, precum și toate datele, informările și evaluările furnizate de serviciile de informații și de celelalte structuri cu atribuții în domeniul siguranței naționale, așa cum vom configura infra.

Pentru a sublinia importanța regimului acestei instituții de autoritate administrativă autonomă, spre deosebire de calitatea de organ al statului (organ al administrației publice centrale), se impune, înainte de toate, a analiza regimul juridic și trăsăturile caracteristice ale autorităților administrative autonome.

Autoritățile administrative independente sunt „instituții juridice ce se bucură în sistemul de drept român de dublă consacrare și legitimare”³ – constituțională și legală. În plan constituțional, Constituția României din 1991 a fixat un loc aparte autorităților administrative autonome, în Capitolul V – „Administrația publică”, Secțiunea I, intitulată „Administrația publică centrală de specialitate”, care prezintă structura aparatului administrativ central. Conform art. 116, ministerele se organizează numai în subordinea Guvernului, în timp ce alte organe de specialitate se pot organiza în subordinea Guvernului ori a ministerelor sau ca autorități administrative autonome. De asemenea, art. 117 alin. 3 precizează că autoritățile administrative autonome „se pot înființa prin lege organică”. Consacrarea constituțională a acestor autorități administrative autonome, în categoria cărora autorii de specialitate includ Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Consiliul Concurenței, Consiliul Național al Audiovizualului, Banca Națională a României⁴, atrage o serie de consecințe importante în ceea ce privește

¹ *Legea nr. 415/2002* privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării a fost publicată în „Monitorul Oficial”, Partea I, nr. 494 din 10 iulie 2002.

² Regulamentul de funcționare al CSAT, aprobat în temeiul art. 10 din Legea nr. 415/2002, în ședința Consiliului Suprem de Apărare a Țării din 10.02.2003 prin Hotărârea nr. 3, disponibil la adresa <http://csat.presidency.ro/?pag=44> (accesat: ianuarie 2016).

³ G. Gîrleşteanu, R. Bischin, *Autoritățile administrative independente*, în „Revista de Științe Juridice”, nr. 2/2007, Editura Themis, Craiova, p. 170.

⁴ Antonie Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, ediția 4, Editura All Beck, București, 2005, p. 446; Ioan Alexandru, *Tratat de administrație publică*, Editura Universul Juridic, București, 2008, p. 309.

statutul lor legal, regimul juridic aplicabil personalului propriu, atribuțiile pe care le îndeplinesc și natura actelor juridice adoptate.

Statutul de autoritate publică independentă (autonomă) conferit de Legea nr. 415/2002 este de natură să asigure CSAT o poziție distinctă în cadrul instituțiilor publice. Într-o democrație reală, în cadrul căreia rolul principal al CSAT este de a apăra securitatea țării și siguranța națională, independența acestei instituții este absolut necesară deoarece pot apărea situații dificile în care autoritățile publice pot urmări interese subiective, cu o mare încărcătură politică, străine de respectarea intereselor naționale. Din aceste motive, în sfera atribuțiilor conferite de lege acestei instituții se numără și aprobarea orientărilor de bază în domeniul relațiilor internaționale privind securitatea națională; aprobarea proiectelor tratatelor și acordurilor internaționale în domeniul securității naționale sau cu incidențe în acest domeniu; acordul privind stabilirea de relații cu organisme similare din străinătate de către instituțiile și structurile cu atribuții în domeniul siguranței naționale; avizul privind completarea structurilor militare cu efective, potrivit statelor de organizare în timp de pace, aprobarea programelor multianuale privind înzestrarea forțelor sistemului național de apărare; obligația de a aproba cheltuielile operative destinate realizării siguranței naționale; avizarea proiectelor de acte normative inițiate sau emise de Guvern privind securitatea și apărarea națională; coordonarea activității de integrare în structurile de securitate europene și euroatlantice, monitorizarea procesului de adaptare a forțelor armate la cerințele NATO și formularea de recomandări, în concordanță cu standardele Alianței; numirea și revocarea în/din funcții, în cazurile și condițiile stabilite de lege; exercitarea oricăror altor atribuții prevăzute de lege în domeniul apărării țării și al siguranței naționale⁵.

Cea mai importantă consecință care se desprinde din dispozițiile art. 116 din Constituție rezidă în faptul că autoritățile administrative autonome nu sunt subordonate Guvernului, spre deosebire de ministere și alte organe de specialitate în cazul cărora constituantul a prevăzut în mod expres că se găsesc în subordinea guvernului sau a ministerelor. Rezumând, CSAT nu se află într-un raport de dependență față de organele administrației publice centrale. Caracterul de autoritate autonomă și independentă nu exclude însă existența unui control parlamentar asupra activității sale, precum și obligația de raportare a activității în fața organului legislativ⁶. Astfel, art. 2 din Legea nr. 415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării menționează expres că activitatea acestuia este supusă examinării și verificării parlamentare, fiind obligat să prezinte rapoarte asupra activității desfășurate, anual sau ori de câte ori se consideră necesar, în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului. De asemenea, trebuie menționat că activitatea CSAT este supusă controlului instituțiilor specializate în

⁵ Art. 4, lit. f) pct. 1, 2, 3, 4, 13, 24, lit. d), lit. g), lit. h) și lit. i) din Legea nr. 415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

⁶ Gül Sosay, *Delegation and Accountability: Independent Regulatory Agencies in Turkey*, în „Turkish Studies”, vol. 10, nr. 3/2009, pp. 341-363; Ioan Alexandru, *Tratat de administrație publică*, București, Editura Universul Juridic, 2008, p. 309.

diverse domenii. Spre exemplu, cu privire la modul de cheltuire a banilor publici pe care îi are la dispoziție, controlul este exercitat de Curtea de Conturi, în timp ce Avocatul Poporului supraveghează modul în care respectă drepturile și libertățile fundamentale⁷.

CSAT are atribuții de organizare, coordonare (a activității unităților din subordine), respectiv de reglementare (spre exemplu, aprobă propriul regulament de funcționare, Regulamentul de organizare și funcționare a Serviciului de Protecție și Pază, structura, regulamentul de funcționare și atribuțiile Serviciului de Informații Externe etc.).

În ceea ce privește atribuțiile sale, deosebit de importantă este prevederea art. 4 lit. g) din lege, care arată că CSAT coordonează activitatea de integrare în structurile de securitate europene și euroatlantice, monitorizează procesul de adaptare a forțelor armate la cerințele NATO și formulează recomandări, în concordanță cu standardele Alianței.

Conform art. 6 din Legea nr. 415/2002, CSAT se convoacă trimestrial sau ori de câte ori este necesar. Consiliul Suprem de Apărare a Țării poate fi convocat de președintele acestuia⁸, precum și la inițiativa a cel puțin o treime din numărul membrilor săi⁹.

Consiliul Suprem de Apărare a Țării lucrează în prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor săi. Ședințele Consiliului Suprem de Apărare a Țării au caracter secret. Actele emise de CSAT în exercitarea atribuțiilor sale de reglementare se numesc hotărâri și se adoptă prin consens. În intervalul dintre ședințe, pentru rezolvarea problemelor urgente, Consiliul adoptă hotărâri cu acordul individual al membrilor.

Activitatea Consiliului se desfășoară pe baza programului anual redactat de Secretariat și aprobat în ultima ședință din anul în curs, pentru anul următor. Programul anual de activitate al Consiliului Suprem de Apărare a Țării se întocmește ținând seama de prevederile art. 4 din Legea nr. 415/2002, de hotărârile adoptate de către Consiliu și de propunerile membrilor acestuia, trimise Secretariatului până la 1 octombrie.

Potrivit art. 3 din Legea nr. 415/2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării, în exercitarea atribuțiilor ce îi revin, CSAT emite hotărâri, potrivit legii, care sunt obligatorii pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice la care se referă. Acestea răspund, în condițiile legii, de măsurile luate pentru punerea lor în aplicare. Hotărârile Consiliului Suprem de

⁷ T. Bodoașcă, *Natura juridică a Consiliului Suprem de Apărare a Țării potrivit Legii nr. 415/2002*, în „Gândirea militară românească”, Serie Nouă, nr. 5/2002, pp. 168-170. A se vedea și C. Brânzan, *Avocatul poporului, o instituție la dispoziția cetățeanului*, București, Editura Juridică, pp. 164-170.

⁸ Președintele României îndeplinește funcția de președinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării, în timp ce primul-ministru al Guvernului României este vicepreședinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

⁹ Membrii Consiliului Suprem de Apărare a Țării sunt: ministrul Apărării Naționale, ministrul de Interne, ministrul Afacerilor Externe, ministrul Justiției, ministrul Industriei și Resurselor, ministrul Finanțelor Publice, directorul Serviciului Român de Informații, directorul Serviciului de Informații Externe, șeful Statului Major General și consilierul prezidențial pentru Securitate națională.

Apărare a Țării se semnează de președintele acestuia și se comunică autorităților administrației publice și instituțiilor publice la care se referă, integral sau în extras, cu excepția celor pentru care se hotărăște altfel. Hotărârile care au caracter de secret de stat se comunică cu respectarea prevederilor legale privind protecția informațiilor clasificate.

În concluzie, chiar dacă Consiliul Suprem de Apărare a Țării, în exercitarea atribuțiilor sale, nu se substituie autorităților publice și deși nu are, totuși, la dispoziție mijloace legale pentru punerea în aplicare a actelor proprii, nici pentru sancționarea autorităților administrației publice și instituțiilor publice la care se referă acestea, legea specifică expres angajarea răspunderii juridice a acestor autorități și instituții publice cu scopul de a le determina să ia toate măsurile necesare pentru punerea lor în aplicare.

Serviciul Român de Informații

Serviciul Român de Informații (SRI) a fost înființat prin Decretul nr. 181/1990, debutul activității sale fiind marcat de contextul extrem de tensionat al Revoluției române din Decembrie 1989.

Conform art. 1 din Legea nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații¹⁰, SRI este serviciul organizat de stat specializat în domeniul informațiilor privitoare la siguranța națională a României, parte componentă a sistemului național de apărare, activitatea sa fiind organizată și coordonată de Consiliul Suprem de Apărare a Țării.

Activitatea Serviciului Român de Informații este controlată de Parlament. Anual sau atunci când Parlamentul hotărăște, directorul Serviciului Român de Informații îi prezintă acestuia rapoarte referitoare la îndeplinirea atribuțiilor ce revin Serviciului Român de Informații, potrivit legii. În vederea exercitării controlului concret și permanent, se constituie o comisie comună a celor două Camere.

Serviciul Român de Informații organizează și execută activități pentru culegerea, verificarea și valorificarea informațiilor necesare cunoașterii, prevenirii și contracarării oricăror acțiuni care constituie, potrivit legii, amenințări la adresa siguranței naționale a României.

Serviciul Român de Informații asigură apărarea secretului de stat și prevenirea scurgerii de informații care, potrivit legii, nu pot fi divulgate.

Serviciul Român de Informații acționează pentru descoperirea și contracararea acțiunilor de inițiere, organizare sau constituire pe teritoriul României a unor structuri informative care pot aduce atingere siguranței naționale, a activităților de aderare la acestea sau de sprijinire a lor în orice mod ori de confecționare, deținere sau folosire ilegală de mijloace de interceptare a comunicațiilor, precum și de culegere și transmitere de informații cu caracter secret sau confidențial. Serviciul Român de Informații este autorizat să dețină și să folosească mijloace adecvate pentru

¹⁰ Publicată în „Monitorul Oficial” nr. 33 din 3 martie 1992.

obținerea, verificarea, prelucrarea și stocarea informațiilor privitoare la siguranța națională, în condițiile legii.

În situațiile care constituie amenințări la adresa securității naționale, Serviciul Român de Informații, prin cadre desemnate în acest scop, desfășoară activități specifice culegerii de informații care presupun restrângerea exercitării unor drepturi sau libertăți fundamentale ale omului, efectuate potrivit procedurii prevăzute în Legea nr. 51/1991, cu modificările ulterioare, care se aplică în mod corespunzător. Activitățile specifice culegerii de informații sunt controlate de Parlament, în limitele și condițiile prevăzute de lege¹¹.

Conform art. 11¹² din Legea nr. 14/1992, în cazul în care din verificările și activitățile specifice prevăzute de lege rezultă date și informații care indică pregătirea sau săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, acestea sunt transmise organelor de urmărire penală în condițiile prevăzute de art. 61 din Codul de procedură penală.

SRI are atribuții în domeniul constatării unei infracțiuni flagrante la regimul siguranței naționale stabilit de lege, a unui atentat sau act terorist ori a unor tentative sau acte preparatorii la asemenea infracțiuni, dacă sunt pedepsite de lege, caz în care cadrele Serviciului Român de Informații îl pot reține pe făptuitor, predându-l de îndată organelor judiciare competente împreună cu actul de constatare și corpurile delictive. Totuși, trebuie subliniat că organele Serviciului Român de informații nu pot efectua acte de cercetare penală, nu pot lua măsura reținerii sau arestării preventive și nici dispune de spații proprii de arest.

În îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, Serviciul Român de Informații colaborează cu Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Protecție și Pază, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Public, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Economiei și Finanțelor, Direcția Generală a Vămirilor precum și cu celelalte organe ale administrației publice. Toate aceste organe au obligația de a-și acorda reciproc sprijinul necesar în îndeplinirea atribuțiilor prevăzute de lege.

Serviciul Român de Informații este condus de un director¹³, cu rang de ministru, numit de Camera Deputaților și Senat în ședință comună, la propunerea Președintelui României, în urma audierii celui propus de către comisia însărcinată să exercite controlul parlamentar asupra activității Serviciului Român de Informații, care va prezenta un raport în fața celor două Camere ale Parlamentului.

Structura, efectivele, mobilizarea rezerviștilor Serviciului Român de Informații, precum și Regulamentul de funcționare a acestuia se aprobă de Consiliul Suprem de Apărare a Țării.

¹¹ Art. 10 din *Legea nr. 14/1992* privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații a fost modificat de pct. 2 al art. 30 din *Legea nr. 255/2013*.

¹² Art. 11 a fost modificat de pct. 3 al art. 30 din *Legea nr. 255/2013*.

¹³ În lipsa directorului, atribuțiile de președinte se îndeplinesc de primul-șef adjunct, iar în absența acestuia, de un adjunct al directorului anume desemnat.

Serviciul de Informații Externe

Serviciul de Informații Externe este organul de stat specializat în domeniul informațiilor externe privind siguranța națională și apărarea României și a intereselor sale. Deoarece face parte din sistemul național de apărare, activitatea sa este organizată și coordonată de Consiliul Suprem de Apărare a Țării.

Potrivit art. 5 alin. 1 din Legea nr. 1/1998 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Informații Externe¹⁴, SIE se organizează și funcționează ca autoritate administrativă autonomă.

Ca autoritate administrativă autonomă cu trăsături caracteristice care îi conferă un statut specific¹⁵, SIE își găsește o primă fundamentare, din punct de vedere juridic, în dispozițiile art. 116-117 ale Constituției române din anul 1991, revizuită în 2003, care precizează că „Autorități administrative autonome se pot înființa prin lege organică”¹⁶, iar, în al doilea rând, prin prevederile actelor normative emise de către Parlament și Guvern, care alcătuiesc cadrul legislativ necesar desfășurării activității acestor organisme.

Consacrarea acestor autorități, printre care se numără și SIE și CSAT, de către constituantul român atrage o serie de consecințe importante în ceea ce privește statutul lor legal. O primă consecință ce rezultă din analiza acestor dispoziții constituționale este aceea că înființarea acestor organisme specializate este lăsată la latitudinea Parlamentului, dar nu în virtutea unei obligații constituționale ce incumbă legislativului, ci ca pe o posibilitate, în cazul în care acesta consideră că existența lor este necesară într-un anumit domeniu etatic.

O a doua consecință care se desprinde din dispozițiile art. 116 din Constituție este aceea că aceste instituții nu sunt subordonate Guvernului. Întrucât art. 116 alin. (2) din Constituție statuează existența a două tipuri de organe de specialitate ce pot fi constituite: organe de specialitate în subordinea Guvernului ori a ministerelor și autorități administrative autonome, deducem că, în ceea ce privește prima categorie de organe de specialitate, constituantul a prevăzut în mod expres că se găsesc în subordinea guvernului sau a ministerelor.

În ceea ce privește cea de-a doua categorie de organe de specialitate, din care face parte și SIE, nu se menționează nimic, de unde rezultă, în mod logic, concluzia că acestea din urmă nu se află într-un raport de dependență față de organele administrației publice centrale. Pe scurt, SIE nu este subordonată nici guvernului României, nici ministerelor.

Structura organizatorică, efectivele în timp de pace și mobilizare, regulamentul de funcționare și atribuțiile Serviciului de Informații Externe se aprobă de Consiliul Suprem de Apărare a Țării.

¹⁴ Legea nr. 1/1998 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Informații Externe a fost publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 7 din 12 ianuarie 1998, ulterior republicată în temeiul art. II din Legea nr. 138/2000, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 353 din 28 iulie 2000.

¹⁵ A se vedea G. Gîrleşteanu, R. Bischin, *op. cit.*, p. 174.

¹⁶ Art. 117 alin. (3) din „Constituția României”.

Anual sau ori de câte ori se impune, directorul Serviciului de Informații Externe prezintă Consiliului Suprem de Apărare a Țării rapoarte referitoare la modul de îndeplinire de către Serviciul de Informații Externe a atribuțiilor ce îi revin.

Controlul asupra activității Serviciului de Informații Externe este exercitat de Parlamentul României, cu respectarea secretului asupra mijloacelor și surselor de informare. În acest scop, se constituie o comisie specială formată din trei deputați și doi senatori, aleși din cadrul comisiilor pentru apărare, ordine publică și siguranță națională ale celor două Camere. Controlul parlamentar are ca obiectiv verificarea concordanței activității Serviciului de Informații Externe cu Constituția României și cu politica statului român. Organizarea, funcționarea și modalitățile de exercitare a controlului se stabilesc printr-o hotărâre comună a celor două Camere.

În scopul îndeplinirii atribuțiilor ce îi revin, precum și pentru asigurarea unei politici unitare și coerente a comunității informative în plan extern, Serviciul de Informații Externe conlucrează cu ministere, instituții publice și alte persoane juridice stabilite de Consiliul Suprem de Apărare a Țării.

Conducerea Serviciului de Informații Externe se asigură de către un director, cu rang de ministru, numit de Consiliul Suprem de Apărare a Țării la propunerea Președintelui României.

Statutul de autoritate administrativă autonomă îi asigură SIE, ca și CSAT, o poziție distinctă în cadrul instituțiilor publice în general, a celor de securitate în special. Necesitatea independenței acestor instituții de securitate rezultă din imposibilitatea de a le subordona Guvernului care, la un moment dat, în anumite condiții economice și politice dificile, poate avea interese subiective străine de asigurarea pe termen lung a securității naționale. Pentru a asigura deplina independență a instituțiilor de securitate față de guvern au fost modificate corespunzător și în legislația noastră diferitele atribuții legate de controlul direct sau indirect al acestora. Astfel, Constituția României, așa cum a fost revizuită în 2003¹⁷, a prevăzut, la art. 65, litera h, ca atribuție a camerelor reunite ale Parlamentului, „numirea, la propunerea Președintelui României, a directorilor serviciilor de informații și exercitarea controlului asupra activității acestor servicii”. În schimb, Constituția României din 1991¹⁸ stabilea, la art. 62, litera g, că doar numirea directorului Serviciului Român de Informații și exercitarea controlului asupra activității acestui serviciu cade în sarcina camerelor Parlamentului reunite în ședință comună, la propunerea Președintelui României. Cu alte cuvinte, Constituția României a fost revizuită fără să se țină cont că Legea nr. 1/1998 privind organizarea și funcționarea Serviciului de Informații Externe încalcă aceste

¹⁷ *Constituția din 1991* a fost modificată și completată prin Legea de revizuire a Constituției României nr. 429/2003, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003, republicată de Consiliul Legislativ, în temeiul art. 152 din Constituție, cu reactualizarea denumirilor și dându-se textelor o nouă numerotare.

¹⁸ *Constituția României*, în forma inițială, a fost adoptată în ședința Adunării Constituante din 21 noiembrie 1991, a fost publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991 și a intrat în vigoare în urma aprobării ei prin referendumul național din 8 decembrie 1991.

dispoziții, motiv pentru care *de lege ferenda* considerăm că se impune modificarea dispozițiilor acestei legi care dispun că numirea directorului SIE se face de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării la propunerea Președintelui României, în conformitate cu prevederile actualei Constituții.

Directorul Serviciului de Informații Externe conduce întreaga activitate a acestuia și îl reprezintă în raporturile cu ministerele, instituțiile publice și cu alte persoane juridice publice și private din țară, precum și cu organisme similare din străinătate.

Directorul Serviciului de Informații Externe aprobă încadrarea, atribuțiile, dotarea, normele de funcționare, regulamentele și structurile organizatorice ale unităților componente. În executarea acestor atribuții de reglementare ce îi revin Serviciului de Informații Externe, directorul emite ordine și instrucțiuni, potrivit legii.

Serviciul de Informații Externe își desfășoară activitatea în conformitate cu Constituția României, cu legile țării, cu hotărârile Consiliului Suprem de Apărare a Țării, precum și cu regulamentele militare.

Activitatea Serviciului de Informații Externe are caracter de secret de stat. Documentele Serviciului de Informații Externe sunt păstrate în arhiva proprie și pot fi consultate, în funcție de clasificare, numai în condițiile legii, cu aprobarea directorului acestuia. Reglementările în vigoare privind transmiterea către alte instituții a unor date și informații de evidență nominală sau statistice se aplică Serviciului de Informații Externe numai în măsura în care furnizarea acestora nu conduce la deconspirarea acțiunilor, sediilor și personalului instituției.

Serviciul de Informații Externe este autorizat să folosească persoane juridice sub acoperire, înființate în condițiile legii, să utilizeze metode specifice, să creeze și să dețină mijloace adecvate pentru obținerea, verificarea, protecția, evaluarea, valorificarea și stocarea datelor și informațiilor referitoare la siguranța națională. Sursele de informare, metodele și mijloacele de muncă nu pot fi dezvăluite față de nimeni și în nici o împrejurare.

Folosirea mijloacelor de obținere, verificare și valorificare a datelor și a informațiilor nu trebuie să lezeze în nici un fel drepturile sau libertățile fundamentale ale cetățenilor, viața particulară, onoarea sau reputația lor ori să îi supună la îngrădiri ilegale.

Serviciul de Informații Externe are dreptul, în condițiile prevăzute de lege, să solicite și să obțină de la autoritățile publice române, agenți economici, alte persoane juridice, precum și de la persoane fizice informații, date sau documente necesare îndeplinirii atribuțiilor sale.

Serviciul de Informații Externe avizează accesul la documente secrete, cifru de stat și la armament pentru personalul din cadrul ministerelor și al altor instituții publice, care desfășoară activitate de lungă durată în afara țării, cu excepția celui aparținând Ministerului Apărării Naționale¹⁹.

¹⁹ Art. 12 din *Legea nr. 1/1998* privind organizarea și funcționarea Serviciului de Informații Externe.

Serviciul de Protecție și Pază

Serviciul de Protecție și Pază este organ de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale, specializat în asigurarea protecției demnitarilor români, a demnitarilor străini pe timpul șederii lor în România, a familiilor acestora, în limitele competențelor legale, precum și în asigurarea pazei sediilor de lucru și a reședințelor acestora, potrivit hotărârilor Consiliului Suprem de Apărare a Țării²⁰.

Serviciul de Protecție și Pază are structură militară și este parte componentă a sistemului național de apărare.

Serviciul de Protecție și Pază își desfășoară activitatea cu respectarea Constituției României și a legilor țării, a hotărârilor Consiliului Suprem de Apărare a Țării, precum și a regulamentelor militare.

Activitatea Serviciului de Protecție și Pază este organizată și coordonată de Consiliul Suprem de Apărare a Țării și este controlată de Parlament, prin comisiile pentru apărare, ordine publică și siguranță națională. Anual sau la cererea Parlamentului, directorul Serviciului de Protecție și Pază prezintă rapoarte cu privire la îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, potrivit legii, Serviciului de Protecție și Pază.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, Serviciul de Protecție și Pază colaborează cu Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale, cu celelalte ministere și organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale.

Potrivit art. 6, Serviciul de Protecție și Pază poate exercita și atribuții de reglementare, stabilind relații de colaborare cu structuri similare din alte state și poate încheia tratate la nivel departamental și înțelegeri tehnice cu organisme internaționale în domeniul cooperării pe linia protecției, pazei și pregătirii personalului, cu aprobarea prealabilă a Consiliului Suprem de Apărare a Țării²¹.

Serviciul de Protecție și Pază este condus de un director, cu rang de secretar de stat, numit de Președintele României, la propunerea Consiliului Suprem de Apărare a Țării. Directorul Serviciului de Protecție și Pază organizează și conduce activitatea serviciului și îl reprezintă în relațiile cu ministerele și cu alte organe ale administrației publice, cu instituții și organizații din țară, precum și cu organisme similare din străinătate. În exercitarea atribuțiilor ce îi revin, directorul Serviciului de Protecție și Pază emite, potrivit legii, ordine și instrucțiuni.

Structura organizatorică, efectivele în timp de pace și în timp de război și Regulamentul de organizare și funcționare a Serviciului de Protecție și Pază se aprobă de Consiliul Suprem de Apărare a Țării, la propunerea directorului

²⁰ Art. 1 alin. 1 din *Legea nr. 191/1998* privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază, publicată în „Monitorul Oficial al României”, nr. 402 din 22 octombrie 1998.

²¹ Art. 6 a fost modificat de Art. 1, punctul 1. din *O.U.G. nr. 158/2007* pentru modificarea și completarea *Legii nr. 191/1998* privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază, publicată în „Monitorul Oficial”, nr. 885 din 27 decembrie 2007.

Serviciului de Protecție și Pază. Directorul Serviciului de Protecție și Pază poate aduce modificări în interiorul structurii organizatorice aprobate²².

În afara activităților specifice de protecție a demnitarilor și de asigurare a pazei sediilor de lucru și a reședințelor acestora, Serviciul de Protecție și Pază, prin structurile sale specializate, îndeplinește și atribuții de verificare²³ și control, putând solicita procurorului, în cazuri justificate, cu respectarea prevederilor Codului de procedură penală, autorizarea efectuării unor activități potrivit Legii nr. 51/1991, în scopul culegerii de informații pentru îndeplinirea misiunilor specifice. Operațiunile tehnice pentru realizarea acestor activități se execută de către Serviciul Român de Informații²⁴. De asemenea, execută, independent sau în cooperare cu alte organe specializate, acțiuni pentru căutarea, identificarea și neutralizarea obiectelor suspecte care pot prezenta pericol pentru persoanele protejate sau pentru obiectivele păzite și întreprinde, în colaborare cu organe specializate, măsuri pentru asigurarea asistenței medicale, profilactice și terapeutice a demnitarilor a căror protecție intră în competența sa și realizează, prin mijloace proprii, măsurile antiepidemice pentru prevenirea îmbolnăvirilor de natură infectocontagioasă, toxico-chimică sau produse de radiațiile ionizante, precum și alte activități de profil în obiectivele permanente și temporare²⁵.

Cu aprobarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării, Serviciul de Protecție și Pază poate asigura protecție unor demnitari și foști demnitari, alții decât cei prevăzuți de lege, precum și altor persoane, la cererea acestora²⁶. Serviciul de Protecție și Pază poate asigura protecție și președinților de partide parlamentare, la cererea acestora²⁷. Persoanele îndreptățite să beneficieze de protecție și obiectivele a căror pază se asigură de către Serviciul de Protecție și Pază se stabilesc prin hotărâre a Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

²² Art. 12, alin. (2) a fost modificat de Art. I, punctul 1 din *O.U.G. nr. 103/2002* pentru modificarea și completarea *Legii nr. 191/1998* privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază, publicată în „Monitorul Oficial”, nr. 669 din 9 septembrie 2002.

²³ SPP poate efectua, cu respectarea *Legii nr. 51/1991* privind siguranța națională a României, verificări prin: solicitarea și obținerea de obiecte, înscrisuri sau relații oficiale de la instituții publice; consultarea de specialiști ori experți; primirea de sesizări sau note de relații; fixarea unor momente operative prin mijloace tehnice sau prin constatări personale.

²⁴ Art. 14 lit. e) din *Legea nr. 191/1998* privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază.

²⁵ Art. 14 lit. i) și j) din *Legea nr. 191/1998* privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază.

²⁶ Art. 14, alin. (4) din *Legea nr. 191/1998* privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază a fost modificat de Art. 4, punctul 2 din *O.U.G. nr. 43/2015* privind unele măsuri pentru asigurarea mijloacelor de transport destinate activității de curierat a materialelor clasificate și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în „Monitorul Oficial”, nr. 785 din 21 octombrie 2015.

²⁷ Art. 14, alin. (5) din *Legea nr. 191/1998* privind organizarea și funcționarea Serviciului de Protecție și Pază a fost modificat de Art. 1, punctul 1 din *O.G. nr. 3/2016* pentru stabilirea unor măsuri de reorganizare și eficientizare a activității unor structuri ale administrației publice centrale și pentru modificarea unor acte normative, publicată în „Monitorul Oficial”, nr. 144 din 25 februarie 2016.

**COMPLIANCE AND CONTROL OF LAW ENFORCEMENT BY
ADMINISTRATIVE BODIES AND ORGANS SPECIALIZED IN THE
FIELD OF NATIONAL SECURITY**

(Abstract)

Due to an increase in the complexity and unpredictability of internal and external risks that threaten national security, the need to improve the system of national security requires that institutions with responsibilities in national security and defence should be better coordinated, and their role in applying the law should be accentuated by the exchange of strategic information between them. This article is dedicated to political institutions and state bodies with responsibilities in national security of Romania: Supreme Council of National Defence, the Romanian Intelligence Service, Foreign Intelligence Service, Protection and Guard Service in order to build an overview of national security system, underlining the powers and legal status of these institutions and the interdependencies between them. The author focuses on the control exercised by Parliament on the activity of these institutions, reflected by an obligation to report the activity to the legislative body.

Keywords: authority, institutions, responsibilities, control, status, intelligence.